

Inhoud

Intro	5
Schema positief klasklimaat	6
Waarom dit boek werd geschreven...	7-8
Omschrijving KlasBouwer	9
Gebruik van muziek	10
De kracht van Meervoudige Intelligentie	11
Binnen/Buiten Kring	12-20
Formaties	22-33
Hoeken	34-45
Ik Ook Groepen	46-56
In De Rij	58-71
Klas In De War	72-78
Mix-Bevries-Groep	80-86
Mix & Koppel	88-113
Wie Ben Ik	114-126
Zoek De Valse	128-137
Zoek Iemand Die	138-149
Opbouw KlasBouwers 4-12 jarigen	150-153
Kerdoelen en KlasBouwers	154-156

Waarom dit boek werd geschreven...

Dit boek is opgedragen aan u: een leraar, die zich ervoor inzet om systematisch aan zijn klas te 'bouwen': omstandigheden te creëren waarin leerlingen goed en prettig samenwerken. Een klas, waarin elke leerling een onderzoekende instelling heeft en een actief lid is van een lerende gemeenschap. Een klas, waarin elke leerling de verschillen tussen de leerlingen waardeert. Een klas, waar iedere leerling graag binnengaat en het jammer vindt om hem aan het einde van het jaar te verlaten. Een klas, die leerlingen erop voorbereidt een beter mens te worden en zo een betere wereld te creëren.

Wat is 'bouwen aan een klas'?

Dit boek gaat over KlasBouwers: activiteiten waarmee u aan een klas kunt bouwen.

Wat wordt daarmee bedoeld? Dat vraagt om een definitie.

Bouwen aan een klas: (1980, werkwoord)

Het proces waarbij een ruimte vol individuen

met verschillende achtergronden en ervaringen

een zorgende gemeenschap wordt van actief lerenden.

Er zijn een paar interessante dingen op te merken over deze verzonnen definitie. 'Bouwen aan een klas' is gedateerd op 1980. Het pedagogische streven om een samenwerkende en democratische groep te creëren met veel aandacht voor de zelfstandigheid en interactie van de leerlingen, is zeker geen nieuwe mode. De datum slaat op de term zelf. Rond die tijd werd het woord 'KlasBouwers' bedacht door Spencer Kagan, die vond dat de term 'De gehele klas omvattende activiteiten' veel te lang was. Het tweede en misschien belangrijkste onderdeel van de verzonnen definitie, is het feit dat het woord 'bouwen' een werkwoord is; het is een doe-woord; het is een proces. 'Bouwen aan een klas' gebeurt niet vanzelf, u bent er actief mee bezig!

Tenslotte nog een toevoeging. De termen 'Bouwen aan een klas' en 'KlasBouwers' moeten losjes gebruikt worden. Zij slaan op alle activiteiten die de hele klas betreffen en die gericht zijn op het verbeteren van het klimaat dat er heerst.

Waarom zou ik het doen?

Er zijn veel redenen om het te doen. KlasBouwers zijn ideaal voor de leerlingen om aan het begin van het jaar elkaar te leren kennen. Door KlasBouwers door het jaar heen te doen, zorgt u ervoor dat de leerlingen elkaar gaan waarderen en respecteren. De leerlingen gaan met elkaar om in een open en niet-bedreigende omgeving, waardoor er eendracht ontstaat en zelfvertrouwen. De leerlingen zijn actief en de klas wordt leuk en vol energie. De leerlingen vinden de klas en de school leuker. KlasBouwers vergemakkelijken klassenmanagement. De klas loopt gesmeerd en er wordt minder tijd besteed aan orde houden en corrigeren, zodat er meer tijd is voor actief leren. Door de KlasBouwers leren leerlingen interpersoonlijke vaardigheden, die een leven lang meegaan. Daardoor zijn ze beter voorbereid op het functioneren in een steeds ingewikkelder wordende samenleving, die daardoor een steeds leukere plek wordt.

Nu zijn er veel manieren om een positief klassenklimaat te scheppen en dus ook veel manieren om een klas te bouwen. Dit boek beschrijft één manier om dit te doen. Laten we even vlug een kijkje nemen naar andere manieren om dit te bewerkstelligen.

Waarom dit boek werd geschreven...

Manieren om te bouwen aan een klas

De meest gebruikte manier is het goed *inrichten* van het lokaal. Lokalen die ingericht zijn om samen te werken, helpen enorm bij een positief klimaat. De leerlingen werken samen in teams, helpen elkaar wanneer hulp gevraagd wordt en vragen hulp als dat nodig is. Er zijn frequente klassengesprekken voor wederzijdse ondersteuning, om zaken te bespreken en om het functioneren van de klas te verbeteren. Er worden klassendoelen opgesteld, waarin alle leerlingen, op een positieve manier, afhankelijk zijn van elkaar in het streven naar dit doel. Zo hebben de leerlingen een gemeenschappelijk doel en een gevoel van klassenidentiteit. Ook stelt het de leerlingen in staat om deel te nemen aan het proces van beslissingen nemen, waardoor zij een gevoel krijgen van bij elkaar horen, een gevoel van het gemeenschappelijk bezitten van de klas. Hoe de leerlingen met elkaar omgaan en hoe ze zich voelen in de klas en de school, is vooral een gevolg van de manier waarop we de klas indelen en welke gedragsregels we opstellen.

Een andere manier van bouwen aan een klas is het op een duidelijke manier instrueren van de *sociale gedragsregels* in de klas. Door de leerlingen positieve gedragsregels te geven, zoals elkaar aardig vinden, samenwerken, geven, delen, inleven, tolereren, vrede sluiten en ruzies bijleggen, ontstaat weer een andere manier om te komen tot een sociaal functionerende groep. Er is een grote variëteit aan prachtige boeken en artikelen in tijdschriften beschikbaar om sociale vaardigheden aan te leren.

Bouwen aan een klas kan ook door de achtergronden van individuen en culturele groepen centraal te stellen. Activiteiten, gericht op het vergroten van de zelfwaardering, zijn bedoeld om te komen tot het waarderen van de eigen mogelijkheden en de eigen identiteit. De leerlingen leren hun eigen uniek-zijn te waarderen en zichzelf te respecteren. Op die manier is men eerder bereid dat respect ook op te brengen voor anderen. Multiculturele activiteiten vieren de rijkdom en de diversiteit van andere culturen. Deze technieken streven na, een sfeer van bij elkaar horen te creëren, waarin alle leerlingen het gevoel hebben dat ze een belangrijk onderdeel zijn.

En tenslotte zijn er *KlasBouwers*: activiteiten. Het zijn leuke en vaak levendige activiteiten, waarin er voor alle leerlingen van de klas mogelijkheden zijn om contact te hebben met elkaar. De activiteiten gaan niet over de leerstof maar over persoonlijke zaken als voorkeuren, meningen, eigenschappen en dergelijke. Binnen de *KlasBouwers* leren leerlingen elkaar steeds beter kennen, er ontstaat onderlinge waardering voor ieders persoon. Over *KlasBouwers* gaat dit boek.

Hoe haalt u het meeste uit dit boek?

We hebben elf favoriete didactische structuren, die ideaal zijn als *KlasBouwer*, uitgekozen. Een didactische structuur is een model voor een activiteit, u kunt die met steeds weer een andere inhoud heel veel keren gebruiken. Het boek is op alfabetische volgorde van structuur gezet. Voor elke structuur hebben we een beschrijving, de stap voor stap methode, enkele tips, de voordelen die erbij horen, de basisprincipes en ideeën voor onderwerpen. Bij veel van de didactische structuren zijn voorbeeldactiviteiten opgenomen, beproefd in Nederlandse scholen.

Om het meeste uit dit boek te halen, kunt u beter niet alleen de activiteiten doen, maar probeert u de didactische structuren te begrijpen. Lees ze, probeer ze uit, maak ze u eigen. Met deze elf structuren en een beetje inspiratie kunt u een eindeloze reeks *KlasBouwers* creëren.

We hopen dat u de structuren leuk vindt en er net zoveel plezier mee zult hebben als wij hadden toen we ze maakten!

Miguel, Laurie, Spencer, Dook

P.S. We hebben ook wat voorbeelden bijgevoegd die in feite geen *KlasBouwers* zijn, het zijn voorbeelden van hoe je dezelfde structuren ook kunt gebruiken bij je leerstof.

Bouwen aan Klasklimaat

Binnen/Buiten Kring

De leerlingen wachten verwachtingsvol op de leraar die een getal gaat opnoemen. Ze bereiden zich voor op het verder lopen in de kring en vragen zich af wie hun nieuwe partner wordt om iets mee te bespreken.

Om Binnen/Buiten Kring te kunnen spelen, maken de leerlingen twee concentrische cirkels. In elke kring staan evenveel leerlingen. De leerlingen in de binnenste cirkel staan met hun gezicht naar de buitenste cirkel toe. U kondigt een onderwerp of vraag aan en de leerlingen praten erover met hun partner. Binnen/Buiten Kring is een prachtige structuur om de leerlingen informatie uit te laten wisselen op een boeiende manier.

1. De leerlingen maken de cirkels

De leerlingen staan in twee concentrische cirkels in het lokaal. De leerlingen in de binnenste kring staan met hun gezicht naar buiten, waardoor ze kijken naar een medeleerling in de buitenste kring. “We spelen Binnen/Buiten Kring. De helft van de groep maakt een kring met het gezicht naar buiten. De andere helft gaat de kring in en zoekt een partner door hem of haar aan te kijken. Dit wordt de binnenkring. Als je geen partner kunt vinden, steek je je hand op, zodat anderen je kunnen helpen.”

2. Leerlingen bespreken iets met de partner

Zorg dat de leerlingen uit de buitenste kring iets bespreken met hun partners. “De leerlingen uit de binnenkring: vertel wat je afgelopen zaterdag gedaan hebt. Je hebt één minuut.”

3. Draai de rollen om

De leerlingen wisselen van rol; de leerlingen uit de buitenkring vertellen nu, terwijl hun partners luisteren. “Leerlingen uit de buitenste kring, het is jullie beurt om te vertellen. Je hebt weer één minuut.”

Bouwen aan Klasklimaat

Binnen/Buiten Kring

4. De leerlingen draaien

Om ervoor te zorgen dat de leerlingen met een andere partner gaan werken, gaan ze nu draaien. "Iedereen kijkt naar zijn of haar partner. Draai nu rechtsom en tel hardop, terwijl je drie mensen voorbij gaat op je ronde. De vierde persoon is je nieuwe partner."

Herhaal

De leerlingen praten over telkens een nieuw onderwerp wanneer ze een nieuwe partner hebben.

Tips

- **Speel buiten**
Als het mooi weer is, ga dan met de groep naar buiten om Binnen/Buiten Kring te doen.
- **Varieer het draaien**
Om het draaien wat op te peppen, kunt u het aantal plaatsen dat wordt opgeschoven variëren en ook de draairichting af en toe veranderen.
- **Hardop tellen**
Laat de groep hardop tellen bij het verplaatsen. Op die manier weten alle leerlingen wanneer ze moeten stoppen. "Eén, twee, DRIE!!!"

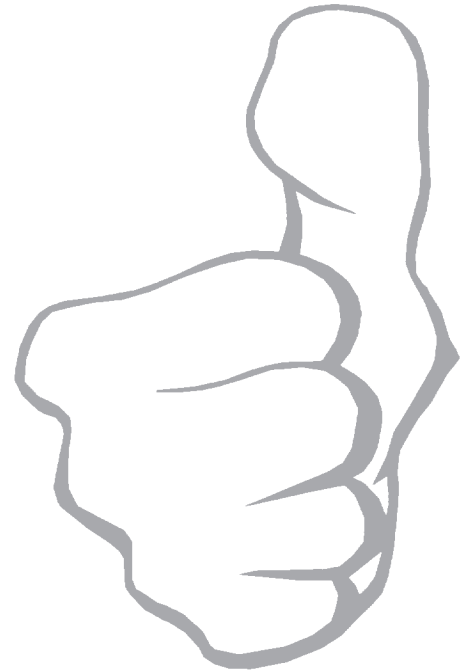
Resultaten

- De leerlingen delen hun verhalen en ideeën met een groot aantal partners.
- Ze horen dan verschillende gezichtspunten.
- Beweging geeft de leerlingen energie.

Binnen/Buiten Kring

In de praktijk!

- Wat deed je dit weekend?
- Favoriete restaurant en de bestelling
- Mooiste film en waarom
- Mooiste kleren en waarom
- Mooiste kleur en waarom
- Favoriete seizoen en waarom
- Fijnste maand en waarom
- Mooiste auto en waarom
- Wat of wie zou je graag zijn en waarom
- Favoriete vakantieplek en waarom

Variaties

Binnen/Buiten Kring met tweetallen

Laat de leerlingen draaien in tweetallen. Ze maken zo groepen van vier om te discussiëren. Een mooie manier om hiermee te werken: het tweetal in de binnenkring bespreekt eerst het onderwerp met elkaar, net als het tweetal in de buitenkring. Hierna worden de antwoorden vergeleken.

Leerlingen bedenken de vragen

Laat de leerlingen eerst vragen maken, die te maken hebben met dingen die ze van hun medeleerlingen willen weten. Deze vragen gaan (na controle door de leraar) in een hoed en de vragen worden getrokken terwijl de groep draait.

Kaartjes

Laat de leerlingen allemaal een vraag op een kaartje schrijven. Laat ze hun vraag stellen en na een minuut wordt de vraag aan de partner gegeven. Zo krijgen de leerlingen steeds een nieuwe partner en een nieuwe vraag. De leraar kan de kaartjes uitdelen of, als kwaliteitscontroleur, de kaartjes eerst ophalen (waar nodig) voordat ze uitgedeeld worden.